Từ di sản Hồ Chí Minh đến khát vọng cống hiến của tuổi trẻ hiện nay

From Ho Chi Minh's legacy to the aspiration to contribute among young people today

TS. NGUYỄN THỊ NGỌC LOAN
Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: loankxddajc@gmail.com

Ngày nhận bài: 7/5/2026 Ngày phản biện: 10/8/2026 Ngày chấp nhận đăng: 20/9/2026
Chủ đề của bài viết thuộc lĩnh vực: Lý luận chính trị.

Tóm tắt: *Di sản Hồ Chí Minh là một hệ thống toàn diện, sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, trong đó, tư tưởng về thế hệ trẻ và vai trò của thanh niên giữ một vị trí quan trọng, có ý nghĩa chiến lược. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành cho thanh niên sự tin tưởng tuyệt đối và sự quan tâm sâu sắc, coi đó là lực lượng quyết định đến tương lai, vận mệnh của dân tộc. Kế thừa và phát triển sáng tạo di sản tư tưởng của Người, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn xác định công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhiệm vụ trung tâm của toàn Đảng, toàn dân. Tuy nhiên, trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, cùng với sự phát triển mạnh mẽ của kinh tế thị trường và không gian mạng, công tác giáo dục, định hướng và khơi dậy khát vọng cống hiến trong thanh niên đang đứng trước những thời cơ và thách thức đan xen.*
Từ khóa: *di sản Hồ Chí Minh; Đảng Cộng sản Việt Nam; thế hệ trẻ; cống hiến.*

Abstract: *Ho Chi Minh's legacy constitutes a comprehensive and profound system on the fundamental issues of the Vietnamese revolution, in which his views on the younger generation and the role of youth occupy a foundational position of strategic significance. President Ho Chi Minh placed absolute trust in young people and showed them profound concern, regarding them as a decisive force in determining the future and destiny of the nation. Inheriting and creatively developing his ideological legacy, the Communist Party of Vietnam has consistently identified youth affairs as a matter of vital importance to the nation and one of the central tasks of the entire Party and people. However, in the context of globalization and deep international integration, together with the rapid development of the market economy and cyberspace, educating, guiding, and inspiring young people's aspiration to contribute face both opportunities and challenges.*
Keywords: *Ho Chi Minh's legacy; Communist Party of Vietnam; younger generation; contribution.*

1. Đặt vấn đề

Trong bài phát biểu tại Đại hội Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam lần thứ II năm 1956, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định một luận điểm mang tính chân lý: "Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy, nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh là do thanh niên" (Hồ Chí Minh, Toàn tập, 2011, tr.216). Luận điểm này không chỉ là lời hiệu triệu, khích lệ mà còn là một định hướng chiến lược, một cơ sở phương pháp luận cho công tác giáo dục và bồi dưỡng thế hệ trẻ. Di sản đó đã trở thành ngọn đuốc soi đường, hun đúc nên các thế hệ thanh niên anh hùng trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc và là nền tảng tư tưởng vững chắc, khơi nguồn và nuôi dưỡng khát vọng cống hiến của tuổi trẻ Việt Nam trong công cuộc xây dựng, bảo vệ Tổ quốc ngày nay.

Kế thừa và phát triển sáng tạo di sản tư tưởng của Người, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn xác định công

tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhiệm vụ trung tâm của toàn Đảng, toàn dân. Quan điểm này đã được thể chế hóa, xuyên suốt trong hệ thống các văn kiện của Đảng qua các thời kỳ, tạo thành một hành lang pháp lý và chính trị vững chắc cho sự phát triển của thế hệ trẻ. Nghị quyết Trung ương 4 khóa VII và đặc biệt là Nghị quyết số 29 -NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã tiếp tục khẳng định mục tiêu chiến lược là "xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, có lý tưởng, phẩm chất, năng lực, sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp, trung thành với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội"(Ban Chấp hành Trung ương, 2013). Đây chính là sự cụ thể hóa tư tưởng Hồ Chí Minh về việc chăm lo cho thế hệ trẻ trong bối cảnh mới, đặt ra yêu cầu toàn diện cho công tác giáo dục, không chỉ truyền thụ kiến thức mà còn phải bồi dưỡng nhân cách, lý tưởng.

Tuy nhiên, trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, cùng với sự phát triển mạnh mẽ của kinh tế thị trường và không gian mạng, công tác giáo dục, định hướng và khơi dậy khát vọng cống hiến trong thanh niên đang đứng trước những thời cơ và thách thức đan xen. Bên cạnh đa số thanh niên mang trong mình hoài bão, lý tưởng, tích cực đóng góp cho xã hội, vẫn còn một bộ phận có biểu hiện phai nhạt lý tưởng sống, lệch chuẩn giá trị, mang tâm lý thực dụng, thờ ơ với các vấn đề chính trị - xã hội. Thực trạng này đặt ra một yêu cầu khách quan, đòi hỏi phải có sự nghiên cứu sâu sắc, toàn diện về mối quan hệ biện chứng giữa di sản tư tưởng Hồ Chí Minh và khát vọng cống hiến của tuổi trẻ. Trên cơ sở đó, chuyên đề này tập trung làm rõ hệ giá trị của di sản Hồ Chí Minh như một nền tảng tư tưởng, phân tích thực trạng và đề xuất những giải pháp mang tính hệ thống nhằm phát huy mạnh mẽ hơn nữa tinh thần cống hiến trong thế hệ trẻ, góp phần hiện thực hóa mục tiêu phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết vận dụng phương pháp duy vật biện chứng để nhìn nhận di sản Hồ Chí Minh trong việc bồi dưỡng khát vọng cống hiến của tuổi trẻ. Trên cơ sở vận dụng, kế thừa và sáng tạo di sản Hồ Chí Minh như một hệ thống lý luận mở và vận động không ngừng trong điều kiện hiện nay.

Bài viết sử dụng phương pháp cơ bản trong nghiên cứu lịch sử: lịch sử - lôgic. Bên cạnh đó, bài báo dựa trên cách tiếp cận lịch sử - chính trị, sử dụng tư liệu thứ cấp và phân tích di sản Hồ Chí Minh trong thanh niên.

Bài viết sử dụng phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu nhằm đối chiếu di sản của Người với các văn kiện của Đảng, đặc biệt là Nghị quyết số 29 - NQ/TW ngày 04/11/2013 của Ban Chấp hành Trung ương *về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hoá, hiện đại hoá trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế* và Văn kiện Đại hội lần thứ XIV của Đảng, làm rõ sự vận dụng di sản Hồ Chí Minh trong bối cảnh hiện nay.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Kết quả nghiên cứu

3.1.1. Di sản Hồ Chí Minh - Cơ sở lý luận và thực tiễn cho việc bồi dưỡng khát vọng cống hiến của tuổi trẻ hiện nay

Tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên không chỉ thể hiện niềm tin yêu mà còn là một hệ thống lý luận chặt chẽ về vị trí, vai trò, mục tiêu và phương pháp giáo dục thế hệ trẻ. Cốt lõi của hệ thống lý luận này là việc xác định thanh niên không chỉ là đối tượng của giáo dục mà còn là chủ thể của quá trình tự rèn luyện và cống hiến. Người luôn nhấn mạnh vai trò tiên phong, xung kích của thanh niên trong những nhiệm vụ khó khăn, gian khổ nhất của cách mạng. Nền tảng của sự cống hiến, theo Hồ Chí Minh, phải được xây dựng trên một cái gốc vững chắc là đạo đức cách mạng và lý tưởng xã hội chủ nghĩa. Trong Di chúc, Người đã căn dặn toàn Đảng một nhiệm vụ thiêng liêng: "Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết" (Hồ Chí Minh, 2011, tr.622). Lời dặn dò này đã trở thành một nguyên tắc lãnh đạo, một nhiệm vụ chính trị trọng yếu của Đảng ta.

Di sản của Người đã chỉ ra con đường để thanh niên hiện thực hóa khát vọng cống hiến, đó là thông qua học tập, lao động và tham gia vào các phong trào cách mạng. Người yêu cầu thanh niên phải không ngừng học tập để nâng cao trình độ văn hóa, khoa học kỹ thuật, đồng thời phải gắn việc học với hành, lý luận với thực tiễn. Việc tham gia vào lao động sản xuất và các hoạt động xã hội không chỉ tạo ra của cải vật chất mà còn là môi trường tốt nhất để thanh niên rèn luyện phẩm chất, ý chí và năng lực. Các phong trào hành động cách mạng do Người khởi xướng và vun đắp chính là trường học lớn để thanh niên được thử thách, cống hiến và trưởng thành.

Tư tưởng Hồ Chí Minh cũng chỉ rõ trách nhiệm của toàn hệ thống chính trị và xã hội trong việc chăm lo, giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ. Người yêu cầu Đảng, Nhà nước, đoàn thể, gia đình và nhà trường phải phối hợp chặt chẽ, tạo ra một môi trường xã hội lành mạnh để thanh niên phát triển toàn diện. Sự quan tâm này không chỉ là sự ban ơn mà là một sự đầu tư chiến lược cho tương lai của dân tộc. Như vậy, di sản Hồ Chí Minh đã cung cấp một hệ giá trị hoàn chỉnh, từ việc xác định mục tiêu lý tưởng, bồi dưỡng đạo đức, con đường rèn luyện đến việc xác định trách nhiệm của các chủ thể xã hội. Đây chính là cơ sở lý luận và thực tiễn vững chắc nhất để Đảng và Nhà nước ta xây dựng các chiến lược, chính sách về thanh niên, khơi dậy và định hướng khát vọng cống hiến của tuổi trẻ qua các giai đoạn lịch sử.

Thanh niên Việt Nam có vị trí, vai trò quan trọng trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế. Hiện nay, thanh niên Việt Nam chiếm 23,8% dân số của cả nước (Tổng Cục Thống kê, 2019). Thanh niên đã xung kích, tình nguyện tham gia giải quyết những vấn đề mới, những nhiệm vụ khó và ở những nơi khó khăn gian khổ. Thanh niên Việt Nam kế thừa và phát huy truyền thống cách mạng và tích cực tham gia vào sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Đối với thế hệ trẻ, trong Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: "Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa "hồng", vừa "chuyên". Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết" (Hồ Chí Minh, 2011, tr.622). Đây chính là sự tổng kết lý luận mà Hồ Chí Minh rút ra từ lịch sử nhân loại, dân tộc và cũng là một trong những nội dung quan trọng nhất, xuyên suốt trong tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục thanh niên nói riêng, giáo dục thế hệ trẻ nói chung.

3.1.2. Chủ trương của Đảng Cộng sản Việt Nam và chính sách của Nhà nước về bồi dưỡng khát vọng cống hiến của thế hệ trẻ hiện nay

Quán triệt sâu sắc di sản tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng Cộng sản Việt Nam đã liên tục ban hành các nghị quyết, chỉ thị về công tác thanh niên, tạo cơ sở chính trị vững chắc cho việc khơi dậy khát vọng cống hiến của thế hệ trẻ. Một trong những văn kiện có tầm ảnh hưởng sâu rộng là Nghị quyết số 29 - NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo. Nghị quyết này đã xác định một trong những mục tiêu cốt lõi là phải "Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học" (Ban Chấp hành Trung ương, 2013). Sự chuyển hướng chiến lược này thể hiện rõ tinh thần của Hồ Chí Minh, đó là giáo dục con người một cách toàn diện, trong đó phẩm chất đạo đức, lý tưởng sống và năng lực hành động được đặt lên hàng đầu, chứ không đơn thuần là truyền thụ kiến thức sách vở.

Để tiếp tục đẩy mạnh yêu cầu này, Văn kiện Đại hội lần thứ XII đã nhấn mạnh yêu cầu:

Đổi mới nội dung, phương thức giáo dục chính trị, tư tưởng, lý tưởng, truyền thống, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, lòng yêu nước, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh, ý thức tôn trọng và nghiêm chỉnh chấp hành Hiến pháp và pháp luật cho thế hệ trẻ. Có cơ chế, chính sách phù hợp tạo môi trường, điều kiện thuận lợi cho thế hệ trẻ học tập, nghiên cứu, lao động, giải trí, phát triển trí tuệ, kỹ năng, thể lực. Khuyến khích, cổ vũ thanh niên nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, xung kích, sáng tạo, làm chủ khoa học, công nghệ hiện đại. Phát huy vai trò của thế hệ trẻ trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016).

Văn kiện này trực tiếp chỉ ra sự cấp thiết của việc phải làm mới công tác giáo dục đạo đức trong bối cảnh xã hội có nhiều biến động, nhằm giúp thế hệ trẻ có đủ bản lĩnh để đối mặt với những cám dỗ và tác động tiêu cực.

Sự phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan nhà nước và các tổ chức chính trị - xã hội là một nguyên tắc cơ bản, một cơ chế vận hành đặc thù trong hệ thống chính trị Việt Nam nhằm hiện thực hóa các chủ trương, đường lối của Đảng. Trong lĩnh vực giáo dục thế hệ trẻ, cơ chế này thể hiện một cách rõ nét và hiệu quả, mà minh chứng tiêu biểu là Chương trình phối hợp giữa Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và Bộ Giáo dục và Đào tạo giai đoạn 2022 - 2026. Đây chính là sự thể chế hóa ở cấp độ hành động một tư duy chiến lược về giáo dục con người toàn diện, phản ánh sự thống nhất giữa ý chí chính trị của Đảng và quá trình tổ chức thực hiện của Nhà nước và các đoàn thể. Chương trình phối hợp này đã xác định một mục tiêu mang tính tổng thể và có tầm nhìn chiến lược, đó là phát triển toàn

diện học sinh, sinh viên về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và kỹ năng sống, hình thành thế hệ công dân toàn cầu, có tinh thần trách nhiệm, khát vọng cống hiến và hội nhập quốc tế. Việc phân tích cấu trúc của mục tiêu này cho thấy một sự kết hợp biện chứng giữa hai dòng chức năng giáo dục. Một mặt, chức năng của ngành giáo dục, với vai trò là cơ quan quản lý nhà nước, được thể hiện qua việc bồi dưỡng các yếu tố nền tảng như trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ. Mặt khác, chức năng của Đoàn Thanh niên, với vai trò là tổ chức chính trị - xã hội của giới trẻ, được thể hiện qua việc bồi dưỡng các phẩm chất chính trị - xã hội như đạo đức, kỹ năng sống, tinh thần trách nhiệm và đặc biệt là khát vọng cống hiến.

Sự kết hợp này tạo ra một mô hình giáo dục có tính ưu việt, khắc phục được những hạn chế khi các chủ thể hành động một cách riêng lẻ. Nếu chỉ có vai trò của nhà trường, quá trình giáo dục có thể có xu hướng nghiêng về truyền thụ kiến thức hàn lâm, thiếu đi những môi trường thực tiễn để rèn luyện kỹ năng và phẩm chất. Ngược lại, nếu chỉ có các hoạt động phong trào của đoàn thể, quá trình giáo dục có thể thiếu đi tính hệ thống, chiều sâu tri thức và sự gắn kết chặt chẽ với chương trình học thuật chính quy. Chương trình phối hợp chính là giải pháp để dung hòa và phát huy thế mạnh của cả hai phía, tạo ra một quy trình giáo dục liên tục và toàn diện, nơi tri thức học đường được củng cố bằng trải nghiệm xã hội, và lý tưởng chính trị được bồi đắp trên một nền tảng văn hóa, tri thức vững chắc.

Mục tiêu này cũng phản ánh sự quán triệt sâu sắc tinh thần của các văn kiện Đảng ở tầm vĩ mô. Yêu cầu về việc hình thành thế hệ công dân toàn cầu có khát vọng cống hiến chính là sự cụ thể hóa trực tiếp định hướng chiến lược được nêu trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, đó là phải khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đồng thời, nó cũng là sự triển khai ở cấp độ hành động mục tiêu cốt lõi của Nghị quyết số 29 - NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, vốn xác định phải chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học.

Như vậy, có thể khẳng định rằng, các văn kiện phối hợp như chương trình này, với tính pháp lý và định hướng rõ ràng, đã tạo thành một hệ thống đồng bộ, thể hiện một dòng chảy logic và nhất quán từ chủ trương chiến lược của Đảng đến chương trình hành động của Chính phủ và các tổ chức. Đây không chỉ là những văn bản hành chính mà còn là những luận cứ khoa học và chính trị vững chắc, đảm bảo cho công tác giáo dục và phát huy vai trò của thanh niên được triển khai một cách bài bản, có hệ thống và hướng tới mục tiêu cuối cùng là xây dựng được một lớp người Việt Nam mới vừa có đủ tri thức để hội nhập quốc tế, vừa có đủ bản lĩnh và phẩm chất để gánh vác trách nhiệm với tương lai của dân tộc..

3.1.3. Thực trạng khát vọng cống hiến của tuổi trẻ Việt Nam và những vấn đề đặt ra trong bối cảnh hiện nay

Dưới ánh sáng của di sản tư tưởng Hồ Chí Minh và sự lãnh đạo nhất quán, xuyên suốt của Đảng, một thực tế khách quan và đáng trân trọng là đa số thế hệ trẻ Việt Nam ngày nay vẫn luôn thể hiện rõ tinh thần yêu nước, mang trong mình lý tưởng, hoài bão và khát vọng cống hiến. Đây không phải là một biểu hiện mang tính tự phát, ngẫu nhiên, mà là kết quả tất yếu của một quá trình giáo dục, bồi dưỡng và định hướng lâu dài, bền bỉ, được xem là một trong những nhiệm vụ chiến lược của cách mạng Việt Nam. Sự kế thừa và phát huy các giá trị truyền thống dân tộc, kết hợp với việc tiếp thu có chọn lọc tinh hoa tri thức của nhân loại đã hun đúc nên một lớp thanh niên mới có đủ phẩm chất và năng lực để gánh vác sứ mệnh lịch sử trong giai đoạn phát triển mới của đất nước.

Điều này được biểu hiện một cách sinh động và có hệ thống thông qua sự tham gia tích cực, chủ động và có hiệu quả của hàng triệu thanh niên vào các phong trào hành động cách mạng. Các phong trào như Thanh niên tình nguyện, Tuổi trẻ sáng tạo, Sinh viên 5 tốt, Học sinh 3 tốt, về bản chất, là sự thể chế hóa con đường cống hiến, tạo ra những môi trường thực tiễn để thanh niên có cơ hội được rèn luyện, trải nghiệm và trưởng thành. Các phong trào này không chỉ dừng lại ở việc giải quyết những nhiệm vụ cụ thể, mang lại những giá trị vật chất cho xã hội như xây dựng các công trình dân sinh, bảo vệ môi trường hay hỗ trợ cộng đồng, mà quan trọng hơn, chúng kiến tạo nên một không gian xã hội để thanh niên tự khẳng định giá trị bản thân, bồi đắp lòng nhân ái, tinh thần trách nhiệm và năng lực hợp tác. Chính trong quá trình dấn thân vào thực tiễn đó, lý tưởng cách mạng và khát vọng cống hiến từ những định hướng giáo dục đã được chuyển hóa thành nhận thức sâu sắc và hành động tự giác của mỗi cá nhân.

Sự thành công của các phong trào này chính là minh chứng xác thực cho việc hiện thực hóa định hướng chiến lược mà Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã xác định: Phải khơi dậy mạnh mẽ tinh thần yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, tr.34). Hay trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng cũng nhấn mạnh ở quan điểm chỉ đạo thứ ba: "Khơi dậy mạnh mẽ truyền thống yêu nước, khát vọng phát triển, tinh thần đoàn kết, ý chí tự chủ, tự tin, tự lực, tự cường, tự hào dân tộc; phát huy sức mạnh văn hoá, con người thành nguồn lực nội sinh và động lực mạnh mẽ cho sự phát triển" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr.82). Qua các văn kiện trên, đã nhấn mạnh đến việc phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam, và thế hệ trẻ chính là chủ thể trung tâm trong việc hiện thực hóa khát vọng đó. Khi một thanh niên tham gia vào hoạt động tiếp sức mùa thi hay một chiến dịch tình nguyện hè xanh, họ không chỉ đang thực hiện một công việc cụ thể, mà còn đang góp phần lan tỏa những giá trị nhân văn, xây dựng một xã hội đoàn kết, và trực tiếp tham gia vào quá trình hiện thực hóa khát vọng chung của dân tộc.

Không chỉ dừng lại ở các phong trào mang tính tập thể, tinh thần và khát vọng cống hiến còn được thể hiện rõ nét trong nỗ lực vươn lên của mỗi cá nhân trên các lĩnh vực khác nhau. Đó là hình ảnh của những học sinh, sinh viên say mê học tập, chiếm lĩnh những đỉnh cao tri thức, mang vinh quang về cho Tổ quốc trên các đấu trường khoa học quốc tế. Đó là những nhà khoa học trẻ miệt mài trong phòng thí nghiệm, tìm tòi những giải pháp công nghệ mới. Đó là những doanh nhân trẻ năng động, sáng tạo trong khởi nghiệp, không chỉ làm giàu cho bản thân mà còn tạo ra việc làm và đóng góp vào sự tăng trưởng kinh tế của đất nước. Ý thức trách nhiệm với bản thân, gia đình và cộng đồng của phần lớn thanh niên ngày càng được nâng cao, thể hiện qua những hành động cụ thể, thiết thực trong cuộc sống hàng ngày. Sự nỗ lực không ngừng nghỉ của mỗi cá nhân, khi được hợp thành, sẽ tạo nên một sức mạnh tổng hợp to lớn, một động lực nội sinh mạnh mẽ, thúc đẩy toàn xã hội phát triển. Thực tiễn này khẳng định một cách vững chắc rằng, di sản tư tưởng Hồ Chí Minh và sự lãnh đạo của Đảng đã thực sự thấm sâu vào đời sống, trở thành nền tảng tinh thần vững chắc cho sự phát triển của thế hệ trẻ Việt Nam.

Tuy nhiên, một thực tế khách quan cần được nhìn nhận một cách nghiêm túc là những tác động đa chiều của xã hội hiện đại đang đặt ra những thách thức không nhỏ đối với việc hình thành và nuôi dưỡng khát vọng cống hiến của một bộ phận thanh niên. Chú trọng nâng cao chất lượng đoàn viên, thanh niên; nhất là chất lượng tư tưởng chính trị và tính tiên phong, bản lĩnh của thanh niên. Tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức chính trị tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên về Đảng; tổ chức cho cán bộ, đoàn viên, thanh niên tích cực đấu tranh bảo vệ Cương lĩnh chính trị, đường lối của Đảng; tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền, phòng chống tham nhũng, lãng phí, góp ý đảng viên, phòng chống suy thoái về đạo đức, lối sống, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ với hình thức phù hợp. Tiếp tục triển khai các giải pháp thực hiện cuộc vận động "Đoàn viên phấn đấu trở thành đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam", Đoàn trực tiếp rèn luyện đảng viên trẻ, cung cấp cán bộ trẻ cho Đảng.

Bên cạnh đó, "Môi trường mạng xã hội với lượng thông tin đa chiều, thiếu kiểm chứng cũng tác động tiêu cực đến hành vi, nhân cách giới trẻ". Sự suy giảm về đạo đức, lối sống ở một bộ phận thanh niên còn biểu hiện qua các hành vi bạo lực học đường, gian lận trong thi cử, lối sống ích kỷ.

Nguyên nhân của những tồn tại này, xét về mặt khách quan, đó là tác động từ mặt trái của kinh tế thị trường, văn hóa ngoại lai và những thông tin độc hại trên không gian mạng. Về mặt chủ quan, công tác giáo dục lý tưởng, đạo đức ở một số nơi vẫn còn nặng về hình thức, lý thuyết, chưa thực sự hấp dẫn và đi vào chiều sâu. Sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội có lúc, có nơi chưa chặt chẽ và hiệu quả. Một số phụ huynh còn có xu hướng phó thác việc giáo dục con em cho nhà trường, trong khi một số nhà trường lại quá chú trọng vào thành tích học tập mà xem nhẹ việc bồi dưỡng nhân cách. Những vấn đề này đang là rào cản, ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả của việc khơi dậy và phát huy khát vọng cống hiến của thế hệ trẻ.

3.2. Thảo luận

Văn kiện Đại hội lần thứ XIV của Đảng cũng đã nhấn mạnh: "Tăng cường giáo dục thế hệ trẻ Việt Nam về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống, lòng yêu nước, tự hào dân tộc, nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, ý chí, khát vọng cống hiến, nêu cao trách nhiệm đối với

đất nước, xã hội" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026, tr.124). Để vượt qua những thách thức và phát huy mạnh mẽ hơn nữa tiềm năng của thế hệ trẻ, cần triển khai một hệ thống các giải pháp đồng bộ, khả thi, dựa trên nền tảng tư tưởng Hồ Chí Minh và các chủ trương của Đảng.

Một là, đổi mới căn bản nội dung, phương pháp giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống theo hướng thực chất, hiện đại và hấp dẫn. Cần tích hợp một cách linh hoạt, hiệu quả nội dung giáo dục về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, truyền thống dân tộc vào chương trình giáo dục chính khóa và các hoạt động ngoại khóa. Phương pháp giáo dục phải lấy người học làm trung tâm, tăng cường đối thoại, thảo luận, các hoạt động trải nghiệm thực tiễn để thanh niên tự nhận thức và hình thành lý tưởng. Cần xây dựng và phát triển một hệ sinh thái giáo dục giá trị sống trên không gian mạng, sản xuất các sản phẩm truyền thông số mang thông điệp tích cực, phù hợp với thị hiếu của giới trẻ.

Hai là, tạo ra một môi trường xã hội, văn hóa và pháp lý đồng bộ, thuận lợi cho quá trình rèn luyện, cống hiến và trưởng thành của thế hệ trẻ. Môi trường không phải là một yếu tố ngoại cảnh thụ động, mà là một hệ thống các điều kiện khách quan có khả năng tác động sâu sắc, định hướng và điều chỉnh quá trình hình thành nhân cách, năng lực của thanh niên. Việc xây dựng một môi trường như vậy là sự thể hiện trách nhiệm của toàn bộ hệ thống chính trị và xã hội, là sự cụ thể hóa quan điểm của Đảng về việc chăm lo, bồi dưỡng thế hệ tương lai của đất nước. Đây là quá trình kiến tạo những điều kiện cần, tạo ra không gian và cơ hội để khát vọng cống hiến của tuổi trẻ được nảy nở và phát huy một cách tối ưu.

Trên phương diện pháp lý và chính sách, vai trò của Nhà nước là kiến tạo một hành lang pháp lý minh bạch, công bằng và một hệ thống chính sách hỗ trợ hiệu quả. Điều này không chỉ là sự ban hành các luật lệ, quy định riêng lẻ mà là sự hoàn thiện một cách có hệ thống toàn bộ cơ chế liên quan đến quyền và nghĩa vụ của thanh niên. Quan điểm này đã được Đảng ta khẳng định nhất quán, tiêu biểu trong Nghị quyết số 25 - NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, trong đó xác định rõ: "Thanh niên được đặt ở vị trí trung tâm trong chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021). Việc đặt thanh niên vào vị trí trung tâm đòi hỏi các chính sách không chỉ mang tính hỗ trợ, giải quyết các vấn đề tình thế, mà phải mang tầm chiến lược, coi đầu tư cho thanh niên là đầu tư cho phát triển bền vững của quốc gia. Các chính sách về giáo dục, đào tạo, việc làm, khởi nghiệp, nghiên cứu khoa học phải được thiết kế theo hướng mở ra cơ hội tiếp cận bình đẳng cho mọi thanh niên, không phân biệt vùng miền, hoàn cảnh, đồng thời phải có cơ chế cụ thể để phát hiện, bồi dưỡng, trọng dụng và tôn vinh những tài năng trẻ. Cơ chế này chính là sự thể chế hóa niềm tin của Đảng và xã hội vào năng lực sáng tạo của thế hệ trẻ, tạo ra động lực xã hội to lớn, khuyến khích tinh thần học tập suốt đời và ý chí vươn lên.

Trên phương diện môi trường xã hội và thực tiễn, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và các tổ chức của thanh niên giữ vai trò nòng cốt. Các phong trào hành động cách mạng không chỉ là những hoạt động bề nổi, mà phải được xác định là những trường học thực tiễn sinh động, nơi lý luận được kiểm nghiệm, phẩm chất được rèn luyện và năng lực được hình thành. Việc thiết kế các chương trình, dự án tình nguyện, các hoạt động sáng tạo phải tuân thủ một nguyên tắc kép: vừa tạo ra giá trị cụ thể, giải quyết những vấn đề thiết thực của cộng đồng, xã hội; vừa phải là môi trường để thanh niên phát triển các kỹ năng cần thiết như kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng lãnh đạo và đặc biệt là bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm, lòng nhân ái, sự sẻ chia. Thông qua các hoạt động đó, lý tưởng cống hiến không còn là một khái niệm trừu tượng trong sách vở, mà trở thành những trải nghiệm cá nhân sâu sắc, được nội tâm hóa thành một phần nhân cách của người trẻ.

Cuối cùng, môi trường văn hóa đóng vai trò định hướng hệ giá trị. Một môi trường văn hóa thuận lợi là một môi trường đề cao tri thức, tôn vinh lao động sáng tạo, khuyến khích tinh thần dấn thân và coi trọng những đóng góp cho cộng đồng. Việc xây dựng môi trường này đòi hỏi sự nỗ lực chung của các cơ quan truyền thông, văn hóa, nghệ thuật trong việc lan tỏa những tấm gương người tốt, việc tốt, những câu chuyện truyền cảm hứng về sự nỗ lực và cống hiến. Khi xã hội thực sự trân trọng những giá trị đó, một định hướng giá trị tích cực sẽ được hình thành một cách tự nhiên trong nhận thức của thế hệ trẻ, giúp họ có đủ bản lĩnh để phân biệt đúng sai, lựa chọn lối sống đẹp và kiên định với con đường cống hiến vì sự phát triển chung của dân tộc. Sự kết hợp hài hòa

giữa một nền tảng pháp lý vững chắc, một môi trường thực tiễn phong phú và một không gian văn hóa lành mạnh sẽ tạo ra sức mạnh tổng hợp, là điều kiện tiên quyết để khát vọng cống hiến của tuổi trẻ được chắp cánh.

Ba là, tăng cường và hoàn thiện cơ chế phối hợp chặt chẽ, hiệu quả giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong công tác giáo dục thế hệ trẻ. Đây là một yêu cầu mang tính nguyên tắc, một điều kiện tiên quyết để đảm bảo tính toàn diện và đồng bộ của quá trình hình thành nhân cách và lý tưởng cho thanh niên. Sự phát triển của một cá nhân không diễn ra trong những không gian biệt lập, mà là kết quả của một quá trình tương tác liên tục, phức tạp giữa các môi trường giáo dục khác nhau. Nếu thiếu đi sự phối hợp chặt chẽ, sự thiếu đồng bộ, thậm chí mâu thuẫn trong các phương pháp và nội dung giáo dục từ ba chủ thể này sẽ tạo ra những khoảng trống, những xung đột trong nhận thức của người trẻ, làm giảm hiệu quả của toàn bộ công tác giáo dục, thậm chí có thể dẫn đến những lệch lạc về giá trị và hành vi.

Trong mối quan hệ này, gia đình được xác định là tế bào khởi nguồn, là nền tảng hình thành những phẩm chất đạo đức, tình cảm và thói quen ứng xử đầu tiên của con người. Nhà trường là trung tâm giáo dục có hệ thống, có vai trò hệ thống hóa tri thức, chuẩn hóa các giá trị và định hướng lý tưởng một cách khoa học. Xã hội, với các tổ chức chính trị, đoàn thể và toàn thể cộng đồng, là môi trường thực tiễn sinh động, là không gian để người trẻ kiểm nghiệm, củng cố tri thức và giá trị đã được tiếp thu, đồng thời rèn luyện kỹ năng và bản lĩnh. Ba môi trường này tạo thành một tam giác giáo dục, trong đó mỗi đỉnh đều có vai trò và chức năng riêng biệt nhưng lại liên kết hữu cơ, tác động và quy định lẫn nhau. Sự vững chắc của cấu trúc này phụ thuộc vào mức độ liên kết chặt chẽ giữa các đỉnh.

Quan điểm về sự cần thiết của một nền giáo dục toàn diện, kết hợp chặt chẽ các lực lượng xã hội đã được Đảng ta xác định rõ trong các văn kiện mang tính định hướng chiến lược. Nghị quyết số 29 - NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã nhấn mạnh đến mục tiêu phát triển con người Việt Nam toàn diện cả về năng lực và phẩm chất. Để đạt được mục tiêu này, không thể chỉ dựa vào nỗ lực đơn lẻ của ngành giáo dục. Nó đòi hỏi một sự chung tay, một trách nhiệm chung của toàn xã hội, trong đó sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường và các tổ chức xã hội là yếu tố then chốt. Việc xây dựng một cơ chế phối hợp hiệu quả chính là một giải pháp căn cơ để đưa tinh thần của Nghị quyết số 29 - NQ/TW đi vào chiều sâu của đời sống.

Bốn là, đề cao và phát huy vai trò chủ thể của thanh niên trong quá trình tự giáo dục, tự rèn luyện. Đây được xem là giải pháp mang tính nền tảng, có ý nghĩa quyết định đến sự thành công của toàn bộ công tác giáo dục thế hệ trẻ. Mọi sự quan tâm của Đảng, Nhà nước và xã hội, mọi nỗ lực của hệ thống giáo dục chỉ có thể tạo ra những điều kiện cần, những tác động từ bên ngoài. Sự chuyển hóa những tác động ngoại lực đó thành động lực nội sinh, thành phẩm chất và năng lực thực sự của mỗi cá nhân phụ thuộc một cách quyết định vào quá trình tự nhận thức, tự giác rèn luyện của chính bản thân người thanh niên. Quá trình này chính là sự chuyển hóa biện chứng từ giáo dục sang tự giáo dục, từ việc tiếp thu tri thức và giá trị một cách thụ động sang việc chủ động kiến tạo nên nhân cách và lý tưởng sống của chính mình. Đây là nội dung cốt lõi, thể hiện sâu sắc tư tưởng Hồ Chí Minh về việc phát huy vai trò chủ động, sáng tạo của con người trong quá trình tự hoàn thiện.

Chủ trương này đã được Đảng ta quán triệt và thể chế hóa trong các văn kiện mang tính chiến lược. Nghị quyết số 29 - NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã xác định mục tiêu trọng tâm là phải chuyển mạnh quá trình giáo dục sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học. Mục tiêu này tự thân nó đã bao hàm một yêu cầu về vai trò chủ thể của người học. Năng lực không thể được ban phát hay truyền thụ một cách máy móc, mà phải được hình thành thông qua quá trình hoạt động, trải nghiệm và tự đúc kết của mỗi cá nhân. Tương tự, phẩm chất không thể được áp đặt từ bên ngoài, mà phải được bồi đắp, nuôi dưỡng thông qua quá trình đấu tranh nội tâm, tự lựa chọn và thực hành các giá trị đạo đức trong cuộc sống hàng ngày. Do đó, việc nhấn mạnh vai trò tự rèn luyện của thanh niên chính là con đường tất yếu để hiện thực hóa mục tiêu mà Nghị quyết số 29 - NQ/TW đã đề ra.

Quá trình tự rèn luyện của thanh niên trong bối cảnh hiện nay cần được thực hiện trên một số phương diện cơ bản. Trước hết, đó là quá trình tự trau dồi về nhận thức và lý luận. Mỗi thanh niên cần chủ động học tập, nghiên cứu để nắm vững những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối, chủ trương của Đảng. Việc trang bị nền tảng

lý luận vững chắc không chỉ giúp thanh niên có được thế giới quan, phương pháp luận khoa học để nhìn nhận, đánh giá các vấn đề phức tạp của đời sống xã hội mà còn tạo ra một bộ lọc tư tưởng vững vàng. Bộ lọc này giúp thanh niên có đủ sức đề kháng trước những luồng thông tin sai trái, xuyên tạc, những luận điệu thù địch trên không gian mạng, từ đó giữ vững niềm tin vào con đường mà Đảng và dân tộc đã lựa chọn.

Tiếp đó, đó là quá trình tự tu dưỡng về đạo đức, lối sống. Chỉ thị 05 - CT/TW của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đặt ra một yêu cầu về sự tự giác, thường xuyên của mỗi cá nhân trong việc soi rọi lại bản thân, đối chiếu với những chuẩn mực đạo đức cách mạng để tự điều chỉnh hành vi. Đối với thanh niên, quá trình này đòi hỏi một sự nỗ lực không ngừng để chống lại chủ nghĩa cá nhân, lối sống thực dụng, ích kỷ, và các biểu hiện tiêu cực khác đang len lỏi trong xã hội. Việc hình thành thói quen tự phê bình và phê bình một cách thẳng thắn, chân thành, rèn luyện đức tính khiêm tốn, giản dị, trung thực và tinh thần trách nhiệm chính là biểu hiện cụ thể của quá trình tự tu dưỡng này.

Cuối cùng, khát vọng cống hiến, nếu chỉ dừng lại ở ý niệm, sẽ không mang lại giá trị thực tiễn. Do đó, quá trình tự rèn luyện phải được thể hiện bằng hành động cụ thể. Mỗi thanh niên cần biến nhận thức và lý tưởng thành những việc làm thiết thực, phù hợp với điều kiện, năng lực của bản thân. Đó là sự chuyên cần trong học tập, sự tận tụy trong lao động, sự nghiêm túc trong nghiên cứu khoa học, và sự nhiệt thành trong các hoạt động cộng đồng. Chính thông qua những hành động cụ thể hàng ngày, lý tưởng cống hiến mới được hiện thực hóa, nhân cách của người thanh niên mới được bồi đắp và trưởng thành. Khi quá trình tự giáo dục, tự rèn luyện trở thành nhu cầu tự thân, một thói quen thường trực trong nếp nghĩ và hành động của mỗi thanh niên, thì đó chính là lúc di sản của Chủ tịch Hồ Chí Minh và chủ trương của Đảng đã thực sự đi vào cuộc sống. Khi đó, lý tưởng cách mạng và khát vọng cống hiến không còn là những định hướng bên ngoài mà đã trở thành kim chỉ nam nội tại, thành mệnh lệnh từ trái tim, định hướng mọi suy nghĩ và hành động của thế hệ trẻ, đảm bảo sự kế tục vững chắc sự nghiệp cách mạng của dân tộc.

4. Kết luận

Di sản tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên và vai trò của thế hệ trẻ mang những giá trị lý luận và thực tiễn bền vững, là tài sản tinh thần vô giá của dân tộc Việt Nam. Những chỉ dẫn của Người, được Đảng Cộng sản Việt Nam kế thừa và phát triển một cách sáng tạo qua các văn kiện pháp lý quan trọng, vẫn luôn là kim chỉ nam cho mọi hành động, là nguồn sức mạnh tinh thần to lớn để khơi dậy và nuôi dưỡng khát vọng cống hiến trong tâm hồn mỗi người trẻ Việt Nam. Khát vọng cống hiến chính là sự biểu hiện cao đẹp của lòng yêu nước, là sự chuyển hóa từ nhận thức về trách nhiệm thành hành động tự giác, là động lực nội sinh quan trọng nhất thúc đẩy sự phát triển của mỗi cá nhân và toàn xã hội.

Thực tiễn công cuộc đổi mới đất nước đã và đang chứng minh rằng, ở bất kỳ giai đoạn nào, thanh niên cũng là lực lượng xã hội to lớn, một trong những nhân tố quan trọng quyết định tương lai, vận mệnh dân tộc. Việc đối mặt và giải quyết những thách thức đang đặt ra đối với công tác thanh niên không chỉ là nhiệm vụ của riêng tổ chức Đoàn mà là trách nhiệm của toàn bộ hệ thống chính trị, của gia đình, nhà trường và toàn xã hội.

Với sự quan tâm, chăm lo của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội, cùng với sự nỗ lực không ngừng của bản thân, thế hệ trẻ Việt Nam hôm nay chắc chắn sẽ tiếp tục kế thừa xứng đáng truyền thống hào hùng của các thế hệ cha anh. Bằng trí tuệ, bản lĩnh và nhiệt huyết, tuổi trẻ Việt Nam sẽ là lực lượng nòng cốt, tiên phong trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế, hiện thực hóa di nguyện thiêng liêng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đưa đất nước ta "sánh vai với các cường quốc năm châu" như lời dạy của Bác./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh. (2011). *Toàn tập*. Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật. T.5, T.15

2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII,* Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật. T.1.

3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII,* Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật.

4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2026). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII,* Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật.

5. Ban Chấp hành Trung ương. (2013). Nghị quyết số 29 - NQ/TW ngày 04/11/2013 *về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hoá, hiện đại hoá trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.*

6. Ban Chấp hành Trung ương. Nghị quyết số 25 - NQ/TW ngày 25/2/2008 *về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá*

7. Tổng Cục Thống kê. 2019.

8. Hồ Chí Minh, Thư gửi học sinh nhân ngày khai trường đầu tiên của nước Việt Nam dân chủ Cộng hoà, ngày 15/9/1945.